

ТЕСТ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

јун 2019.

Шифра кандидата: _____

- 1. Заокружите слова испред тачних тврдњи:** 1 поен
  - Српски рјечник* (1818) Вука Караџића писан је народним језиком и фонетским правописом.
  - Гаврило Стефановић Венцловић је био Вуков сарадник при писању *Српског рјечника* (1818).
  - Српски рјечник* (1818) Вук Караџић је издао у Бечу.
- 2. У речима *ѝринос* и *ѝиѝаак* замените самогласник предњег реда другим самогласником предњег реда и напишите новодобијене речи:** 1 поен

ѝринос: цренос   *ѝиѝаак*: петак
- 3. Из речи *ѝрамвајѝија* издвојте сонант који припада назалима.** 1 поен

М
- 4. У промени именице *ѝесник* по падежима у појединим облицима јављају се две гласовне алтернације (промене). Наведите њихове називе.** 1 поен

Палатализација ((алтернација) К : Ч), сибиларизација ((алтернација) К : Ц)
- 5. Подвучите две речи у којима ће доћи до алтернације по звучности приликом додавања префикса ПРЕД-:** 1 поен

ходник   школски   видети   ставити   час
- 6. Којој врсти речи припадају подвучене речи у синтагмама:** 1 поен
  - мног писаца   прилог
  - мног писци   придев
  - мноштво писаца   именица
- 7. Глаголи *данѝудѝиѝи* и *злойамѝиѝиѝи* настали су:** 1 поен
  - извођењем (суфиксацијом, деривацијом)
  - б) слагањем (композицијом)**
  - претварањем (конверзијом)

(Заокружите слово испред тачног одговора.)

8. Речи *кључ* у значењу 'метално оруђе за отварање и затварање врата' и *кључ* у значењу 'клобук или млаз воде покренут узбурканошћу воде и сл.' јесу по међусобном лексичком односу: 1 поен
 а) синоними б) **хомоними** в) антоними
 (Заокружите слово испред тачног одговора.)
9. Упишите одговарајући број зависне реченице уз комуникативну реченицу у којој се она јавља: 1 поен
 Треба да се извиниш јер си ти представник народа. 3 1. временска
 Заборавите на високе рачуне док користите телефон у иностранству. 1 2. односна
 Ушао је у собу у којој се све десило. 2 3. узрочна
10. Одредите каква је по комуникативној функцији следећа реченица: 1 поен
 Све време ме је запиткивала да ли је све у реду. Обавештајна (изјавна)
11. Заокружите слово испред примера у коме је подвучена зависна реченица у функцији субјекта. 1 поен
 а) Хтео је да их пита ко је остао у канцеларији вечерас.
 б) **Ко буде урадио све на време, слободно може раније да иде кући.**
 в) Цео дан размишљаам ко би могао да ми помогне са кречењем.
12. У следећој реченици подвуците придев у функцији атрибута. 1 поен
 Недељама је био болестан, па га је нана стално посматрала очекујући да се испоље неки **чудни** симптоми.
13. У следећој реченици подвуците сложен глаголски предикат. 1 поен
 Хари се био запрепастио кад је чуо како је Џини била говорила о својој мајци и **није могао да криви** Рона што се наљутио.
14. Подвуците личне заменице у облику инструментала у следећем примеру: 1 поен
 Мајка је гледала за **њом**, али није смела ништа да јој каже, а њу је тај сузни и уплашени поглед тако љутио и дражио да оштро залуши вратима за **собом**.
15. Заокружите правилно написане називе: 1 поен
 Улица Војводе Путника, **Министарство унутрашњих послова**, **Деда Мраз**,
 Матица Српска, Фудбалски клуб „Црвена Звезда”
16. Пажљиво прочитајте наведени текст и препознајте о којем је прозном жанру реч. 1 поен
 Краћи прозни спис у коме се излажу лични утисци и погледи на неко питање живота, морала, науке или уметности. По правилу, аутори овог жанра не употребљавају научне методе, већ се позивају на властито или општељудско искуство, настојећи да читаоцима приближе властита схватања. Његов зачетник је француски мислилац Мишел де Монтењ, а у српској књижевности у овом жанру су се успешно огледали Јован Скерлић, Богдан Поповић, Исидора Секулић и други.
- Назив овог прозног жанра је есеј.

17. Повежите имена женских јунака са насловима народних песама којима припадају тако што ћете уз имена јунакиња написати одговарајући број: 1 поен

Кулинова када	<u>2</u>	1. „Ропство Јанковић Стојана”
Љуба Анђелија	<u>4</u>	2. „Бој на Мишару”
Снаја Јела	<u>1</u>	3. „Урош и Мрњавчевићи”
Мајка Јевросима	<u>3</u>	4. „Диоба Јакшића”

18. Заокружите слова испред тврдњи које се односе на жанр средњовековних *житија*. 1 поен

- а) Најраспрострањенији песнички жанр средњовековне књижевности.
б) Његов зачетник у српској књижевности је Свети Сава.
д) Описује животе светаца и њихове духовне подвиге.
г) Назив за свечану песму у славу неког божанства или хероја.
(Заокружите слова испред тачних одговора.)

19. Пажљиво прочитајте завршну строфу песме „Јабланови” Јована Дучића и одговорите на постављене захтеве. 1 поен

Сам, крај мирне воде, у ноћи, ја стојим
Ко потоњи човек. Земљом, према мени,
Лежи моја сенка. Ја се ноћас бојим
Себе, и ја стрепим сам од своје сени.

Одредите врсту стиха према броју слогова: дванаестерац (александринац).

Одредите врсту риме према њеном распореду: укрштена.

20. Ја сам оца твога дух, 1 поен

Осуђен да неко време ноћу лутам (...)
Разгласили су да ме је у врту
ујела змија на спавању. (...)
Ал знај, храбри мој сине, змија та,
Што оца твога уби, носи сад
Његову круну.

Овај одломак припада делу Хамлеј, аутора Вилијем Шекспир (Шекспир).

По књижевној врсти (жанру), ово дело је трагедија.

21. Пажљиво прочитајте наведени одломак и одговорите на постављене захтеве. 1 поен

Али у исти мах, не знам откуд, створи се моја мајка уз њега.
Пренерази се човек. Упро поглед у њу па блеји.
– Митре брате, господару мој, шта си то наумио? Мој отац уздрхта. Стоји као свећа,
шупљим погледом гледа моју мајку, а глас му као разбијено звоно.
– Иди, Марице, остави ме... Ја сам пропао!
Како си пропао, господару, Бог с тобом! Што говориш тако!...
– Све сам дао! – рече он па рашири руке.
– Па ако си, брате, ти си и стекао! Мој отац устукну један корак, па блене у моју матер.

Ово је одломак из приповетке Први њути с оцем на јушрење Лазе Лазаревића, написане у 19. веку.

22. Угледа је лијепо сунашце,
угледа је кроз јелово грање:
кол'ко се је ашик учинило,
трипут је се Сунце заиграло. 1 поен

Које две стилске фигуре препознајете у подвученим стиховима народне песме „Сунце се девојком жени”?

- а) градацију;
б) хиперболу;
в) оксиморон;
г) метонимију;
д) персонификацију.

(Заокружите слова испред тачних одговора.)

23. Француски књижевник ирског порекла, драмски писац и романописац, Семјуел Бекет (упишите име и презиме писца), закупљен проблемом људске егзистенције и отуђеношћу модерног живота, у својим делима даје крајње песимистичку визију света. Његовим драмским делом „Чекајући Годоа” (упишите назив драме) у позоришту почиње период „драме апсурда”. 1 поен

24. Песник, драмски писац, приповедач, сликар, борец и бунтовник, Ђура Јакшић (упишите име и презиме), својим начином живота представљао је правог романсијарског јунака свога доба. Песме под називом Вече и Поноћ део су његовог диптиха под називом На Лиљару (упишите назив диптиха). 1 поен

25. На основу понуђених података напишите име и презиме писца о коме је реч: 1 поен

Суботица; Башкиа, њејео; Андреас Сам; Пешчаник; Енциклопедија мрџивих.

Данило Киш

26. Спојте књижевне манифесте са књижевним епохама којима припадају тако што ћете уз наслов текста написати одговарајући број: 1 поен

Предговор <i>Кромвелу</i>	<u>2</u>	1. авангарда
Предговор <i>Људској комедији</i>	<u>3</u>	2. романтизам
Објашњење „Суматре”	<u>1</u>	3. реализам

27. Који од наведених Карађозових ставова према затвореницима није џачан: 1 поен

- а) само политички затвореници могу бити невини и грешком утамничени у Авлији;
б) ко је прешао праг Авлије, није невин, скривио је нешто макар у сну;
в) ако ништа друго, мајка му је, кад га је носила, помислила нешто рђаво.

(Заокружите слово испред тачног одговора.)

28. Поред наведених дела напишите којем књижевном роду припадају: 1 поен

- а) *Анџијона* драма
б) *Илијада* епика
в) *Канцонијер* лирика
г) *Процес* епика

29. Наведите наслове романа у којима су следећи ликови очеви и породица:

1 поен

Ахим Катић   Корени
Софроније Кирић   Вечийи младожења
Ефенди Мита   Нечистија крв

30. У периоду просветитељства (упишите назив епохе / правца) веровало се да се човек рађа као *tabula rasa* (неисписан лист хартије) и да је у његовом формирању кључно образовање и морално усавршавање. Ово је доба када су европски монарси уводили законе о обавезном школовању за све поданике у својим царствима. Вера у људски разум, у слободу мишљења и моћ науке довела је до велике популарности читања и оснивања јавних библиотека. Најпознатији српски представник ове епохе Доситеј Обрадовић (упишите име и презиме), веровао је да се *закон и вера моју ироменији, а род и језик никада. У свом писму пријатељу каже да је његова највећа жеља да га генерације памте по томе што је љубио свој род!*

1 поен